

“Sóc reticent a la implicació de l'ONU a l'Iraq”

Francesc Vendrell és el representant especial de la Unió Europea a l'Afganistan. Aquesta posició privilegiada li permet conèixer a fons la realitat d'un país encara perillosament inestable. A més, alerta sobre la delicada situació de l'Iraq i el paper de les Nacions Unides, que assegura que s'hauria d'incrementar a l'Àfrica.

El món sembla que ha oblidat l'Afganistan, però vostè reclama que ens en recordem. Per què?

—Pel que va passar l'11 de setembre. En la mesura que a l'Afganistan no hi havia un estat de dret, que estava en fallida, que hi havia un islamisme exacerbat i que hi havia una manca de seguretat general, va ser possible per a Bin Laden de crear Al-Qaida. I aquest perill encara existeix. A més, l'Afganistan és el país clau per intentar demostrar al món islàmic que provem de redreçar les coses i que volem un sistema legítim i representatiu en aquest país musulmà.

—Quin és el problema principal per aconseguir-ho?

—Que els senyors de la guerra continuen en el seu lloc. Per exemple, el Ministeri de Defensa està en mans d'una facció militar, els panxirs tadjiks.

—I què cal fer?

—Prendre una actitud una mica més enèrgica, internacionalment, envers aquesta gent, perquè deixin de controlar el país de la manera que ho estan fent.

—Amb aquest panorama veu factible fer les eleccions el proper juny, tal com està previst a l'acord de Bonn?

—Es factible, però serà molt difícil arribar-hi. Jo vaig posar aquesta data en l'acord de Bonn, tot i que era un calendari difícil de complir, però calia anar al més de pressa possible per evitar que la tensió internacional no es dissipés. Ara potser convindria prolon-

gar una mica més el temps, però sobretot la qüestió més important és començar ràpidament a actuar enèrgicament envers els senyors de la guerra. Si arran d'això cal endarrerir les eleccions un o dos mesos, els afganesos ho entendran perfectament. El que no cal és endarrerir les eleccions perquè les coses no estan bé, i no fer res perquè les coses canviïn.

—Aquest esforç més enèrgic cal fer-lo només a Kabul o a tot el territori?

—Cal fer-lo arreu. Cal que l'ISAF (la Força Internacional de Seguretat i Assistència) es desplaci a altres centres urbans controlats pels senyors de la guerra regionals, per forçar-los a retirar-se i que comenci un veritable procés de desarmament.

—Vostè ja demanava això fa un any i mig des d'aquesta revista.

—Sí.

—I per què no s'ha aconseguit encara?

—Molts governs i molts diplomàtics parteixen d'un optimisme professional, i hi ha una tendència generalitzada a veure les coses amb ulleres roses. La gent va creure que les coses anirien bé de per si i, naturalment, les coses no van bé de per si. Ningú que tingui poder el deixa sense una bona recompensa o un pal. I aquí no hi ha hagut ni recompensa ni pal.

—I en aquest esforç que vostè reclama hi ha d'haver recompensa i pals?

—De recompensa, ja n'han tingut prou, ja que han aconseguit molts diners. El que ara cal és una mica

d'amença de pal. I no estem parlant de forces militars de gran envergadura. Fa un any i mig jo era gairebé l'únic que deia això, però ara em sento una mica més optimista, ja que hi ha una comprensió molt més gran dels governs europeus i dels EUA, basada en el fet que si la situació de seguretat no s'arregla a curt termini, el procés de Bonn pot acabar malament.

—Quin és aquest termini exactament?

—Uns mesos, d'aquí al final d'any.

—Tots els grups implicats en el control del poder a l'Afganistan tenen els seus padrins internacionals. Què caldria que fessin aquests padrins?

—Pel que fa als padrins internacionals, imaginar que deixaran d'intervenir és no ser realista. El que cal és que la coalició militar liderada pels EUA i l'ISAF liderada per l'OTAN, actuïn fermament, ja que tenen l'autorització de l'ONU per usar la força si és necessari, i cal que pensin a fer-ho.

—En alguns casos seria necessari?

—Jo crec que pot ser necessària l'amença i la voluntat de complir-la. Esperem, però, que no sigui necessari usar-la.

—A part dels senyors de la guerra, la droga és l'altre element d'inestabilitat?

—Sí, i sobretot un element potencialment molt desestabilitzador, en el sentit que tenim entès que la producció d'opi convertit en heroïna representa, a l'Afganistan, més de 1.000 milions d'euros. És a dir, el 40% més de tot el pressupost nacional d'un any. I representa més de dotze vegades el que pot recaptar el fisc afganès, ja que la resta és ajuda internacional. Per a la producció i tràfic de droga cal que hi hagi un govern feble, de manera que hi ha tot un seguit de gent que té interès a evitar que es reconstrueixi el país i que Kabul tingui un govern sòlid.

—En aquest estat de les coses, els talibans podrien renéixer?

—No. El perill està en el fet que si continua la manca de seguretat a tot el país i no hi ha reconstrucció, això pot fer que un sector de la població, sobretot a l'àrea paixtu, comenci a enyorar l'època dels talibans en què, almenys, hi havia pau. I això, per descomptat, pot facilitar que l'actual guerra de

Vendrell assegura que el principal repte que afronta avui l'Afganistan és la seguretat arreu del territori, que comporta treure el poder dels senyors de la guerra. I alerta que si això no passa "d'aquí al final d'any", el procés de pau signat a Bonn "pot acabar malament".

guerrilles de baixa intensitat que hi ha al sud-est del país es converteixi en quelcom més seriós. Sobretot si algun dia, i tard o d'hora caldrà fer-ho, les forces internacionals es retiren.

—Això a llarg termini?

—Sí, no estem parlant de l'any que ve. El que està clar és que aquest estiu els talibans han tingut més activitat que l'any passat i sembla que hi ha hagut una certa passivitat, fins i tot alguna vegada hi ha hagut una certa complicitat de la població local en aquestes zones.

—Què necessita aquesta població per no oferir ni passivitat ni complicitat?

—Primer de tot, sentir que els paixtus participen plenament en el poder central. També que la reconstrucció sigui més ràpida, i que després de les eleccions la balança de poder entre les diverses ètnies quedi més anivellada.

—El Pakistan és clau per a l'estabilitat de l'Afganistan. El seu Govern ja fa prou esforços en aquest sentit?

—Jo no puc jutjar si fa prou, el que està clar és que des de la perspectiva dels afganesos caldria que fessin més. Perquè òbviament hi ha una infiltració talibana que ve del Pakistan. A més, hi ha una sèrie de líders talibans que es mouen per territori pakistanès sense

que els hagin arrestat. Comprenc que el president Musharraf tingui molts problemes, ja que al Balutxistan i a la North-West Frontier Province hi ha una certa simpatia pels talibans. També hi ha el fet que el Pakistan no vol quedar com un entrepà entre dos governs hostils, l'Índia i l'Afganistan. En aquest moment i una mica per culpa dels pakistanesos, el Govern actual de l'Afganistan, tenint en compte que està controlat per l'Aliança del Nord, no és vist pel Pakistan com un govern gaire simpatitzant d'ells. Però el pitjor que pot fer el Pakistan és permetre que continuï l'activitat talibana, ja que això no fa més que enemistar tots els afganesos. I l'Afganistan i el Pakistan es necessiten mútuament.

—El Pakistan i l'Índia és un dels punts més perillosos del món?

—Jo diria que és el punt més neuràlgic del món amb vista a una guerra atòmica. Amb Corea en segon lloc. Cal prestar-hi molta atenció i la comunitat internacional només ho fa quan sembla que es desencadenaran les hostilitats. Però amb això, no n'hi ha prou.

—Parlem de l'Iraq. La situació actual reforça el paper de l'ONU?

—La situació que es viu a l'Iraq està fent que fins i tot l'administració Bush

torni fins a un cert punt vers l'ONU, perquè veuen que sols no poden ni mantenir la pau, ni guanyar la postguerra, ni aguantar la despesa econòmica que comporta la reconstrucció. En aquest sentit, això demostra que l'ONU continua sent imprescindible. Ara, si això vol dir que l'ONU hauria d'agafar la papereta i tractar de solucionar una situació que és molt complicada i perillosa, això depèn dels estats membre, però pot ser una situació molt difícil de resoldre per a les Nacions Unides.

—Vostè creu que l'ONU s'hi hauria d'implicar?

—No tindran més remei si en el Consell de Seguretat es decideix així. Ara, jo personalment crec que hi ha altres llocs del món on es necessita el paper de l'ONU o que aquest sigui més important.

—Quins llocs?

—L'Àfrica. Els problemes africans són enormes, hi ha uns trenta conflictes en què l'ONU ja aconsegueix una funció, però en què hauria, en la mesura del possible si hi hagués més interès i més diners, d'exercir-ne una encara més important encara. A països com Birmània, al Pacífic sud, hi ha molta feina per fer, el mateix cas de l'Índia i el Pakistan. El tema de l'Iraq és molt complicat i no vull opinar més. Tan sols diria que hi sóc reticent. En qualsevol cas, l'ONU no hauria de cercar cap paper, si l'hi donen no tindrà més remei que acceptar-lo i fer-ho al millor possible, però després de tot el que va passar a mitjan agost amb l'atemptat terrorista a la seu de l'ONU a Bagdad... Això demostra el perill que les Nacions Unides siguin percebudes, almenys per algunes persones, com un ens dependent d'una superpotència. I la independència de l'ONU és elemental.

—Sobre la qüestió del Kurdistan iraquiana, cal tenir en compte que actualment aquest és un dels pocs llocs tranquils de l'estat. Què cal fer?

—Espero que quan hi hagi una nova Constitució quedi garantida l'autonomia plena de la part kurda de l'Iraq i que hi hagi una garantia internacional que l'autonomia no pot ser destruïda unilateralment per qualsevol govern

JORDI BLAY

Vendrell considera que si a l'Afganistan continua la manca de seguretat i no hi ha reconstrucció, "això pot fer que un sector de la població, sobretot a l'àrea paixtu, comenci a enyorar l'època dels talibans en què, almenys, hi havia pau".

que hi hagi a Bagdad.

—Abans ha parlat de Birmània, on vostè hi va treballar de negociador. Com n'analitza la situació actual?

—És molt depriment. Hi ha hagut un salt enrere des que Aung San Suu Kyi va ser detinguda al mes de maig. I sense molta pressió per la comunitat internacional, la qual cosa comporta la pressió també de la Xina i dels països del sud-est asiàtic. Serà molt difícil avançar en un procés de reconciliació i democratització. El cas de Birmània està molt oblidat. Hi ha guerrillers que porten 45 anys lluitant per l'autonomia. Però estan en una situació molt

“Espero que la nova Constitució garanteixi l'autonomia de la part kurda de l'Iraq”

feble, i el que passa és que els mitjans de comunicació, si no hi ha quelcom nou, normalment no cobreixen les desgràcies que són cròniques.

—Israel i Palestina hauria de ser un d'aquests llocs prioritaris per a l'ONU?

—En principi hauria de ser l'ONU la que fes de medidora o de negociadora entre Israel i els palestins. Ara bé, tots sabem que Israel compta amb el suport, molt important, dels EUA. I encara que sembli irònic, ja que es podria dir que precisament perquè els EUA se senten tan a prop d'Israel no poden fer el paper de mediador, el fet és que només els EUA tenen la força suficient per obligar Israel a acceptar un estat palestí que tingui totes les garanties d'un estat. En conseqüència, els EUA cal que continuïn tenint el paper central. A més, per la seguretat interna dels EUA, cal que resolgui el problema de Palestina, perquè és un càncer que té ramificacions a molts països àrabs i musulmans. Sense la solució a aquest problema no crec que sigui possible lluitar amb èxit contra el terrorisme internacional.

—Vostè se sent més segur des que va començar la “guerra contra el terrorisme internacional” després de l'11-S?

—Home, jo no em sentia pas gaire insegur. És una mica com les malalties, et pots passar la vida preocupat que agafaràs una malaltia i que et moriràs. No crec que el que s'ha fet en els dos darrers anys hagi significat una millor seguretat per als pobles del món.

—I una millor llibertat?

—Tampoc. Desgraciadament, amb l'objectiu de lluitar contra el terrorisme, hi ha hagut una retallada de llibertats als EUA i també una mica a Europa. També hi ha hagut una tendència dels EUA de cooperar amb governs autoritaris perquè diuen que formen part de la coalició antiterrorista. Això no crec que a llarg o a mitjà termini serveixi per a eradicar aquest fenomen. Cal lluitar militarment però també cal tractar de superar les causes que fan que una minoria de gent estigui disposada a sacrificar la seva vida a còpia d'actes terroristes.

Oriol Cortacans